

In die traditie?

lets dat toen heel esthetisch gewaarden ruïnes in het landschap. I op zoek naar moderne ruïnes, vast mijn werk misschien wel in

Beeld geven van zo'n moderne

Ik heb recent nog een natuurge- t van Antwerpen gefotografeerd at een stort dat opnieuw over- eb daar een jaar lang foto's ge- dat landschap ziet veranderen." oorbeeld van een moderne ruïne t gestrand was, dat uit Noord- m dat land te ontvluchten had het schip opzettelijk doen stran- an land konden gaan." ltijd op zoek te gaan naar die een zeker mysterie in zich elkens de bedoeling om de sfeer op die plekken te cap- eilijk te zeggen wat dat dan s zie ik het zelf achteraf ook niet het moment van de opname d duidelijk voelbaar."

In reeks waarvoor u allemaal heeft gefotografeerd.

Da's een reeks die ik in akt heb. Vlak na de oorlog ben aan maken van de hooggelegen e stad waar geschoten werd. naar hedendaagse ruïnes met vantie. Toen ik in Sarajevo was, e bibliotheek een boek waar die n stonden. Ik vroeg me af hoe ou zijn en zo is dat gestart."

er altijd op zoek te gaan overwerpen die een zeker n zich dragen. Het is bedoeling om de merk- sfeer op die plekken te

"Voor dat monumentenproject kon je merken dat er op die plekken een soort unheimliche sfeer hing. Je kon bijna voelen dat er daar vroeger iets gebeurd is. En het was altijd de bedoeling om dat gevoel vast te leggen op foto. Da's trouwens geen individuele ervaring of zo, want andere mensen die die plekken bezochten vertelden mij dat ze hetzelfde voelden."

"Ik vind het belangrijk dat mijn werk ook een zekere maatschappelijke relevantie heeft, en dat die landschapsbeelden niet tot decor verworden. Veel van die monumenten zijn trouwens intussen afgebroken of gedynamiteerd."

De reeks roept ook vragen op, over hoe de mens omgaat met het wegvagen van herinneringen, of het uitwissen van de geschiedenis.

Kempenaers: "Ja, dat gebeurt voortdurend en overal. Ik herinner me een tijd terug een commissie in Berlijn waarbij ze dan gingen beslissen welke monumenten er konden blijven en welke niet. Er was dan een kunstenaar, wier naam ik jammer genoeg kwijt ben, die voorbijgangers ging interviewen. Ze stelde hen vragen als 'kan je je dat werk nog herinneren', en 'wat betekende dat voor jou?' Dat vond ik heel interessant."

"Het gaat ook over het kleuren van de herinnering. Die monumenten zijn een soort propaganda om heel dat land bij elkaar te houden."

Fotografie is een vastleggen van een herinnering, een geheugensteuntje. Foto's van monumenten zijn dan herinneringen aan herinneringen. Gaat uw werk dan indirect ook over het verglijden van de tijd?

Kempenaers: "De tand des tijds is heel interessant. Ik vind het bijvoorbeeld spijtig als ze zo'n monument gerenoveerd hebben. Als je de tijd niet meer voelt, dan is zo'n beeld ook niet meer interessant."

"Maar nogmaals, het gaat er mij vooral om, om die bevreemdende sfeer op zo'n plekken te vatten. Het juiste licht, het juiste standpunt, de hoek waarin je fotografeert zijn daarbij belangrijk. Een goed beeld maken dus."

Wat maakt voor u een goed beeld?

Kempenaers: "Ik maak vaak foto's vanuit een verhoogd standpunt. Dan krijg je een overzicht van de verschillende elementen in het landschap. Mijn afdrucken zijn relatief groot en de details die je dan kan zien, vind ik wel magisch. Je kan die beelden dan op twee manieren bekijken: de overall compositie van op afstand gezien, maar ook, van dichterbij, alle details. Door dat standpunt ontstaat er ook een soort gewichtloosheid, omdat de camera lijkt te zweven."

"Door die schaal krijg je misschien ook het idee dat het een soort maquettes zijn, omdat er niet meteen referenties zijn aan de werke- lijke afmetingen. Het heeft iets heel minne-

A Bruxelles, au CAB

Des histoires pour Gaïa

Colette DUBOIS

La programmation 2016-2017 du CAB s'articule autour de la 'Maison démontable 6 x 6' (1944) de Jean Prouvé, dont un des rares exemplaires encore existant occupe le centre de son espace. L'architecte-designer français avait conçu plusieurs maisons démontables, elles inauguraient les constructions préfabriquées mais surtout, elles répondaient à la nécessité brûlante de reloger les gens après la

p. 14 (2)

deuxième guerre mondiale. Aujourd'hui, nous vivons dans un autre état d'urgence et de tous les problèmes qui assaillent notre planète, la crise écologique est certainement la plus menaçante. Des philosophes comme Isabelle Stengers ou Bruno Latour nomment ce nouveau défi 'Gaïa' – la terre-mère –, quelque chose de vivant, d'imprévisible et d'indifférent qui bouleverse nos catégories de pensée et nous oblige à inventer d'autres manières d'être au monde. Cela nécessite l'écriture d'autres histoires – petites, multiples, enchevêtrées – rompant avec le schéma de l'Homme dans l'Histoire avec une nature inerte pour décor. Les artistes présents dans l'exposition du CAB, 'Notes on our equilibrium', inventent des représentations de ces relations au système-terre modifié par les humains. Relation entre temps humain et temps planétaire, Anthropocène, rapports nature/culture/industrie, chacun des artistes développe sa relation singulière à 'Gaïa'. Ainsi, l'installation de Richard Long (°1945) joue avec les contraires : le long rectangle qui s'étend à la manière d'un tapis est parfaitement géométrique, les morceaux de silex dont il est composé mélangent les surfaces arrondies et les aspérités. Chez Edith Dekyndt (°1960), la série de petites toiles 'Mexican Vanities' évoque la peinture, mais il ne s'agit pas de dépôt sur une surface, il s'agit